

Fundacja Legalna Kultura
Dział Edukacji

Szkoła ponadpodstawowa HISTORIA

Scenariusz zgodny z podstawą programową
(Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej
z dn. 2 marca 2018 r.)

Szkoła ponadgimnazjalna HISTORIA

Scenariusz zgodny z podstawą programową
(Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej
z dn. 27 sierpnia 2012 r.)

Scenariusz zajęć z filmem
z wykorzystaniem metod aktywizujących (90 min)

Rozważania o wojnie w Wietnamie zainspirowane filmem Stanleya Kubricka *Full Metal Jacket*

Opracował: Mariusz Widawski

Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne - Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe

Licencja ta pozwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz tak długo jak utwory zależne będą również obejmowane tą samą licencją.

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/legalcode.pl>

Projekt współfinansowany przez

POLSKI INSTYTUT SZTUKI FILMOWEJ

Dofinansowano
ze środków
Ministra Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

© Fundacja Legalna Kultura
ul. Marszałkowska 84/92 lok. 121
00-514 Warszawa
e-mail: edukacja@legalnakultura.pl

Cele lekcji:

Uczeń:

- ✓ nabywa i doskonali umiejętność ukierunkowanej pracy z tekstem filmowym
- ✓ kształtuje i rozwija swoje kompetencje analityczno-interpretacyjne dzieła filmowego jako tekstu kultury
- ✓ analizuje i interpretuje składniki świata przedstawionego w filmie
- ✓ opisuje, charakteryzuje i ocenia postawy bohaterów filmowych
- ✓ postrzega film fabularny jako artystyczne źródło wiedzy historycznej
- ✓ wyraża swoje emocje, uczucia, opinie, poglądy i sądy w związku z własną percepcją filmu

Metody:

- ✓ lekcja odwrócona
- ✓ praca z tekstem filmowym
- ✓ burza mózgów
- ✓ burza pytań
- ✓ ukierunkowana dyskusja lub debata „za” i „przeciw”
- ✓ praca w grupach

Środki dydaktyczne:

- ✓ film *Full Metal Jacket*, reżyseria – Stanley Kubrick, USA, 1987
- ✓ audycja radiowa Piotra Lignara z cyklu: *Nie do końca wyjaśnione*, nosząca tytuł *Wojna w Wietnamie*
- ✓ – *upadek Sajgonu* (rozmowa z Mirosławem Głogowskim), 1993
- ✓ *Filmografia Stanleya Kubricka*:
(link: film.org.pl/a/filmografia-stanleya-kubricka-95457, goo.gl/Hv3t4M, dostęp: 02.10.2018 r.)
- ✓ karty pracy

Przygotowanie do lekcji:

Lekcję należy przeprowadzić po omówieniu tematu dotyczącego wojny w Wietnamie. Uczniowie przed lekcją oglądają film *Full Metal Jacket*.

Przed planowaną lekcją zadaj następującą pracę domową:

1. Zapoznaj się z biografią i twórczością Stanley Kubricka, korzystając w tym celu ze źródeł dostępnych w Internecie, np. z opracowania Filmografia Stanleya Kubricka znajdującego się na: film.org.pl/a/filmografia-stanleya-kubricka-95457, goo.gl/Hv3t4M, dostęp: 02.10.2018 r.; lub prezentacji multimedialnej: goo.gl/Qehjbg.

2. Wysłuchaj audycji radiowej Wojna w Wietnamie – upadek Sajgonu (link: polskieradio.pl/39/156/Artykul/1111249,Wojna-w-Wietnamie--%20upadek-Sajgonu, goo.gl/GeYFAA, dostęp: 02.10.2018 r.) i wykonaj polecenia z Karty pracy w domu.

Powiązanie z podstawą programową z 2 marca 2018 r.:

PODSTAWA PROGRAMOWA Z DNIA 2 MARCA 2018

Powiązanie z podstawą programową z historii:

LI. Świat po II wojnie światowej. Początek zimnej wojny. Uczeń:

ZAKRES PODSTAWOWY

4) opisuje przyczyny rozpadu koalicji antyhitlerowskiej i wyjaśnia genezę zimnej wojny (z uwzględnieniem wojny w Korei).

ZAKRES ROZSZERZONY

5) przedstawia przemiany kulturowe i cywilizacyjne na świecie w latach zimnej wojny.

LII. Dekolonizacja, integracja i nowe konflikty. Uczeń:

ZAKRES PODSTAWOWY

2) wyjaśnia przyczyny i przedstawia skutki konfliktów zimnowojennych, w tym wojny w Wietnamie, kryzysu kubańskiego oraz wojny [SEP] w Afganistanie.

ZAKRES ROZSZERZONY

1) opisuje przebieg i specyfikę konfliktów w Wietnamie oraz wojen arabsko-izraelskich i ocenia ich skutki.

Powiązanie z podstawą programową z historii:

IV etap edukacyjny – zakres podstawowy wymagania szczegółowe:

10. Świat po II wojnie światowej. Uczeń:

7) charakteryzuje konflikty zimnej wojny, w tym wojny w Korei, Wietnamie i Afganistanie oraz kryzys kubański, uwzględniając rolę ONZ.

IV etap edukacyjny – zakres rozszerzony wymagania szczegółowe:

9. Europa i świat w okresie rywalizacji ZSRR i Stanów Zjednoczonych. Uczeń:

8) charakteryzuje przyczyny i skutki przełomowych konfliktów zimnej wojny: wojny koreańskiej, kryzysu kubańskiego, wojny w Wietnamie i wojny w Afganistanie.

Przebieg lekcji:

- **FAZA WSTĘPNA**

Katharsis „pofilmowych” emocji i refleksji

Nauczyciel prosi uczniów o podzielenie się swoimi emocjami i uczuciami doświadczonymi podczas oglądania filmu *Full Metal Jacket*, a także skojarzeniami, krytycznymi refleksjami i spostrzeżeniami wynikającymi z odbioru tekstu filmowego (swobodne wypowiedzi uczniów). Odwołuje się do zadań domowych (biografia Stanleya Kubricka i audycja radiowa na temat wojny w Wietnamie)

Prowadzący zapisuje na tablicy temat lekcji i zapoznaje uczniów z jej celami, informuje ich o aktywnych metodach pracy podczas zajęć z filmem i wokół filmu *Full Metal Jacket*.

- **FAZA REALIZACYJNA**

Informacje o świecie przedstawionym w filmie

Prowadzący dzieli uczniów na grupy. Każdemu zespołowi rozdaje Kartę informacji o świecie przedstawionym w filmie *Full Metal Jacket*, a następnie objaśnia cel pracy zespołu. Praca w grupach – gromadzenie i opracowywanie informacji o filmowym świecie.

Poszczególne uczniowskie zespoły przedstawiają na forum klasy wyniki swojej pracy. W ten sposób powstaje „klasowa” Karta informacji o świecie filmu *Full Metal Jacket*.

Nauczyciel podsumowuje ten etap pracy uczniów nad tekstem filmowym, dopełniając ich wiedzę poprzez przywołanie informacji odnoszących się do tego etapu działań, które znajdują się na stronie internetowej portalu filmowego Film.org.pl:

film.org.pl/a/filmografia-stanleya-kubricka-95457/11, goo.gl/SrGuHU, dostęp: 02.10.2018 r.

Analiza i interpretacja świata przedstawionego filmu

Podzieleni na grupy uczniowie, opracowują zespołowo przyporządkowane im zagadnienie – wskazany element świata przedstawionego – w oparciu o Kartę pracy nr 2.

Następnie przedstawiciele kolejnych grup prezentują na forum klasy wyniki swojej zespołowej pracy. Nauczyciel podsumowuje kolejny etap pracy z tekstem filmowym, wykorzystując w tym celu stosowne informacje ze strony internetowej portalu filmowego Film.org.pl: film.org.pl/a/filmografia-stanleya-kubricka-95457/11, goo.gl/SrGuHU, dostęp: 02.10.2018 r.).

- **FAZA PODSUMOWUJĄCA**

Dyskusja o problemach etycznych i moralnych w filmie i poprzez film wyrażonych

Nauczyciel zapisuje na tablicy frazy – pytania:

- Jakie pytania można postawić w związku z filmem *Full Metal Jacket*?
- Do postawienia jakich pytań skłania odbiór filmu?

Następnie prosi uczniów, aby każda z grup opracowała zestaw pytań, które odnoszą się do zagadnienia przez nich opracowanego – praca w grupach przy zastosowaniu metody burzy pytań.

Prowadzący zbiera pytania opracowane przez poszczególne grupy, a następnie każdej grupie przyporządkowuje pytania innej grupy, polecając jej, aby spośród opracowanych pytań wybrała to, które według niej jest najważniejsze.

Nauczyciel zapisuje na tablicy wybrane przez uczniów pytania i inicjuje dyskusję wokół zdefiniowanych pytań/problemów – dyskusja ukierunkowana lub debata „za” i „przeciw”. Prowadzący kończy zajęcia, zadając uczniom pytanie: *Czym jest dla Ciebie wojna?*

Zajęcia można też zakończyć testem Kahoot! dotyczącym twórczości Stanley’ a Kubricka: goo.gl/mZJSFR.

Zadanie domowe (do wyboru):

1. Zabijam, więc jestem, czy zabijam, bo jestem? A może: jestem, więc zabijam, czy jestem, bo zabijam? Inspirując się obejrzanym filmem napisz esej.
2. Jesteśmy mordercami, ponieważ jesteśmy urodzonymi mordercami. Czy zgadzasz się z powyższą tezą, będącą sparafrazowanymi wypowiedziami bohaterów filmu *Full Metal Jacket*? Uzasadnij swoje stanowisko – tekst argumentacyjny.
3. Człowiek jest jednocześnie dobry i zły. Na tym polega dualizm etyczny człowieka. Esaj o dobru i złu ludzkiej natury zainspirowany filmem *Full Metal Jacket*.

Proponowana bibliografia:

1. Kołodyński A., Zarębski J. K., *Stanley Kubrick (1928 – 1999)*, [w:] *Słownik adaptacji filmowych*, Warszawa – Bielsko-Biała 2008, s. 294–297.
2. Szczypiński A., *Filmografia Stanleya Kubricka*, [online] 2006. 07. 02. [dostęp 5 maja 2014]. Dostępny w Internecie: film.org.pl/a/filmografia-stanleya-kubricka-95457, goo.gl/Hv3t4M, dostęp: 02.10.2018 r.).
3. Wojnicka J., Katafiasz O., *Słownik wiedzy o filmie. Od braci Lumière do Pedro Almodóvara*, Warszawa 2009, s. 294.

Karta pracy w domu

Wysłuchaj audycji radiowej Mirosława Głogowskiego *Wojna w Wietnamie – upadek Sajgonu* (polskieradio.pl/39/156/Artykul/1111249,Wojna-w-Wietnamie--%20upadek-Sajgonu, goo.gl/GeYFAA, dostęp: 02.10.2018 r.) i odpowiedz na poniższe pytania:

1. Kiedy rozpoczęła się wojna w Wietnamie?
2. Przedstaw okoliczności pojawienia się Amerykanów w Indochinach.
3. Jaka była przyczyna wojny wietnamskiej?
4. Jak do niej doszło?
5. Jakie były warianty planów wojny w Wietnamie opracowane przez Amerykanów?
6. Jaki był przebieg wojny wietnamskiej?
7. Jakie strategie i taktyki walki stosowały w Wietnamie wojska amerykańskie?
8. Dlaczego wojna w Wietnamie była tak krwawa? Dlaczego tak długo trwała?
9. Jak wyglądały rokowania/negocjacje zmierzające do zakończenia wojny wietnamskiej?
10. Co zdecydowało o jej zakończeniu?
11. Dlaczego Amerykanie przegrali wojnę w Wietnamie?
12. Co nie zostało wyjaśnione do dzisiaj w wojnie wietnamskiej?

Karta pracy nr 1

Informacje o świecie przedstawionym w filmie *Full Metal Jacket*

Film za pomocą ruchomych i dźwiękowych obrazów opowiada historię...

Zgromadź i opracuj, a następnie uporządkuj wszystkie informacje o świecie przedstawionym w filmie *Full Metal Jacket*, wpisując je do poniższej tabeli.

Składniki świata przedstawionego filmu	<i>Full Metal Jacket</i>
Filmowa czasoprzestrzeń	
Filmowi bohaterowie	
Temat filmu	
Kompozycja filmu	
Filmowa narracja	
Filmowa fabuła/zdarzenia	

Karta pracy nr 2

Analiza i interpretacja świata przedstawionego filmu *Full Metal Jacket*

Opracuj przyporządkowane zagadnienie filmowe, dokonując jego analizy i interpretacji. Zgromadź informacje odnoszące się do „Twojego” tematu, uporządkuj je, poddaj analizie i opracuj wnioski.

Zagadnienie 1. Obóz szkoleniowy marines.

„Parris Island, Południowa Karolina. Ośmioletniowa szkoła dla niby-twardzieli i straceńców. Korpus naboru Piechoty Morskiej USA.”

Zagadnienie 2. Instruktor Piechoty Morskiej

„Sierżant artylerii Hartmann. Będę waszym szkoleniowcem (...). Nie polubicie mnie, bo jestem twardy. Im bardziej mnie zniechęcicie, tym więcej się nauczycie. Jestem twardy, ale sprawiedliwy!”

Zagadnienie 3. Szkolenie rekrutów

„Najstraszniejszą bronią świata jest żołnierz Piechoty Morskiej i jego karabin. Musicie dobrze wykorzystać wasz morderczy instynkt, jeśli macie nadzieję przeżyć walkę. Wasz karabin jest jedynie przyrzędem. To, co zabija, to wasze twarde serce. Jeśli wasz morderczy instynkt nie jest dość silny, zawahacie się w decydującej chwili. I nie zabijecie. Staniecie się martwymi marines. I znajdziecie się w naprawdę gównianej sytuacji, bo marines nie wolno umierać bez rozkazu! (...) Bóg lubi Piechotę Morską.”

Zagadnienie 4. Żołnierz Piechoty Morskiej

„Korpus Piechoty Morskiej nie potrzebuje robotów. Chce morderców. Korpus Piechoty Morskiej chce stworzyć człowieka niezniszczalnego, który wie, co to strach.”

Zagadnienie 5. Korpus Piechoty Morskiej

„Od dzisiaj nie jesteście już larwami. Od dzisiaj jesteście żołnierzami Piechoty Morskiej. Należycie teraz do braterstwa. Od dzisiaj aż do chwili waszej śmierci, gdziekolwiek będziecie, każdy żołnierz piechoty będzie waszym bratem. Większość z was pojedzie do Wietnamu. Niektórzy z was nigdy nie wrócą. Ale pamiętajcie, żołnierze Piechoty Morskiej umierają, bo od tego jesteśmy. Ale Korpus Piechoty żyje wiecznie, a to znaczy, że wy będziecie żyć wiecznie.”

Zagadnienie 6. Rekrut Piechoty Morskiej – Joker

„Przecież ty nie jesteś pisarzem, jesteś mordercą!”;

„Chciałem zobaczyć egzotyczny Wietnam – perłę południowo-wschodniej Azji. Chciałem spotkać ludzi należących do starożytnej kultury, a potem ich zabijać. Chciałem być pierwszym chłopakiem z mojej dzielnicy, który zabił”;

„Żyję na gównianym świecie, ale żyję. I nie boję się.”

Zagadnienie 7. Rekrut Piechoty Morskiej – Leonard Lawrence Pyle

„Szeregowy Pyle zhańbił siebie i pluton! Starłem się mu pomóc, lecz zawiodłem! Zawiodłem, ponieważ wy nie pomogliście mu! Nie daliście szeregowemu Pyle właściwej motywacji! Więc, od teraz, za każdym razem gdy szeregowy Pyle spierdoli coś, nie będę go karał, będę karał was!”

Zagadnienie 8. Wojna w Wietnamie

„Pomagamy Wietnamczykom, bo każdy żołdek w głębi duszy chce zostać Amerykaninem.”;

„Ta wojna nie cieszy się zbyt dużym powodzeniem.”

Zagadnienie 9. Żołnierze Piechoty Morskiej na wojnie w Wietnamie

„Chyba ci mózg wyprali, Nowy. Myślisz, że my zabijamy żołtków za wolność? To tylko rzeź.”